

Skuteczne sposoby wspierania uczniów z trudnościami w komunikacji językowej w szkole

**Zespół Niepublicznych
Szkół Specjalnych
„Krok za krokiem”
w Zamościu
www.szkoła.spdn.pl**

Agnieszka Pilch
aacpilch@gmail.com

Komunikacja w Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych

„Komunikacja” oznacza języki, tekst wyświetlany, pismo Braille’a, komunikację dotykową, duży druk, dostępne multimedia, jak również środki przekazu: pisane, słuchowe, wyrażane prostym i zrozumiałym językiem, czytane przez lektora oraz **wspomagające i alternatywne sposoby komunikacji**, środki i formaty, łącznie z dostępną technologią informacyjną i komunikacyjną;

„Język” odnosi się zarówno do języka mówionego jak i **migowego oraz innych form przekazu niewerbalnego;**

Komunikacja w Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych

Artykuł 21

Wolność ekspresji i wyrażania poglądów oraz dostęp do informacji
Państwa-Strony podejmą wszelkie właściwe działania umożliwiające osobom niepełnosprawnym egzekwowanie swoich praw do wolności słowa i wyrażania poglądów, w tym swobody uzyskiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i idei na równych zasadach z innymi członkami społeczeństwa, za pomocą wszelkich środków komunikacji międzyludzkiej, określonych w artykule 2 niniejszej Konwencji, w tym poprzez:

(b) Akceptowanie i umożliwienie korzystania w sytuacjach oficjalnych **z języka migowego, pisma Braille'a, wspomagających i alternatywnych sposobów komunikacji oraz wszelkich innych środków, sposobów i formatów komunikacji wybranych** przez osoby niepełnosprawne;

Ustawa o systemie oświaty

z dnia 7 września 1991 r.

o systemie oświaty

Art. 1

4) dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;

5) możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci

i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie

z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami;

5a) opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwianie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych;

Wspomaganie komunikacji językowej w edukacji

**3 ust.2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu
z dnia 12 lutego 2002 r.**

w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych

W szkolnym planie nauczania należy dodatkowo uwzględnić dla uczniów niepełnosprawnych, w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczniów, z zastrzeżeniem ust. 3, następujące zajęcia rewalidacyjne:

4) nauki języka migowego lub innych alternatywnych metod komunikacji,

AAC a nauczanie uczniów umiarkowanie i znacznie upośledzonych umysłowo

**Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 27 sierpnia 2012 r.**

**w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego
oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół**

Zadania szkoły

4 - rozwijanie umiejętności komunikacyjne uczniów, a wśród treści nauczania w punkcie

Treści nauczania

3.2 - wskazuje na konieczność poznawania wspierających lub alternatywnych metod komunikacji (w stosunku do uczniów napotyających trudności w słownym porozumiewaniu się)

Zadanie AAC

Wspomagające i Alternatywne Metody Porozumiewania się tzw. AAC, pozwalają osobom z poważnymi problemami w porozumiewaniu się na osiągnięcie takiego poziomu jakości życia, **który byłby dla nich dostępny, gdyby nie mieli żadnych ograniczeń komunikacyjnych.**

<http://aac.unl.edu/yaack/>

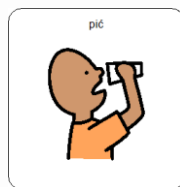
Grupy użytkowników AAC

(S. von Tetzchner, H. Martinsen – 2002)

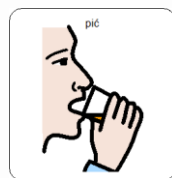
1. **Języka ekspresyjnego** – rozumieją mowę, ale nie mogą mówić
2. **Wsparcia językowego:**
 - A. **Wsparcia językowego** – przejściowo potrzebują AAC
 - B. **Sytuacyjna** – potrzebują AAC w określonych sytuacjach lub z niektórymi ludźmi
3. **Języka alternatywnego** – słabo rozumieją mowę i mało jej używają

Bazy symboli AAC

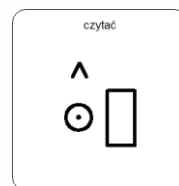
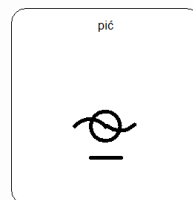
PCS

Widgit

Bliss

Makaton

Piktogramy

Mówik

Użytkownik AAC w Szkole

- Stworzenie systemu komunikacyjnego, przygotowanie pomocy do komunikacji i ustalenie strategii AAC
- Przewidzenie sytuacji, w których uczeń będzie się komunikował, także poza lekcjami
- Przygotowanie środowiska i przeszkolenie nauczycieli i asystentów
- Przygotowanie pomocy dydaktycznych, uwzględniających specyficzny sposób komunikacji ucznia
- **Włączenie rodziny ucznia**

Paszport Komunikacyjny

Rzeczy, które najbardziej lubię robić w przedszkolu

Uwielbiam bawić się z dziećmi z grupy. Razem zawsze jest wesoło!

Wirówka, basen – to jest to! Szaleję z radości, gdy tylko wskoczę do wody! Uwielbiam się pluskać!

Bardzo lubię buszować po półce z przedszkolnymi książkami. A najbardziej to uwielbiam swoją książkę do komunikacji ☺

Z wielką radością śpiewam i gram na różnych instrumentach

Komunikacja

Rozumiem co do mnie mówisz, ale nie zawsze, dlatego zadawaj mi prośbę krótkie, proste pytania.

Jak ze mną rozmawiać?

Znam wszystkie symbole z planu dnia. Potrafię pokazać niektóre gesty, m.in. dziękuję, proszę, jeszcze. Ciągłe uczę się nowych symboli PCS i gestów.

Możę rozmawiać z Tobą uśmiechając się, pokazując ręką danym kierunkowi i wokalizując.

Potakuję głową na TAK, kręcąc głową na NIE

Uczę się korzystać z książki do komunikacji. Postarzę się odpowiedzieć na Twoje pytania, wskazując odpowiedni symbol w książce. Pamiętaj, że dopiero się uczę.

Aktywności

Przemieszczanie się

- Samodzielnie czworakuję
- Chodzę przy drabince, chodniku z pomocą drugiej osoby. Pamiętaj, nie zostawiaj mnie samej, bo mogę się przewrócić.
- Uczę się jeździć na wózku aktywnym. Chętnie z niego korzystam w przedszkolu. Pamiętaj proszę, abym podczas jazdy miała rozłożone z tyłu wózka „węgi”
- Pilnuj mnie proszę, abym prawidłowo siedziała na podłodze. Najlepszą dla mnie pozycją w siedzeniu jest siad skrzyżny lub siad na piętach. Przytrzymaj mnie w tej pozycji.

Sprzęt, jakiego potrzebuję:

- Chodzik/drabina
- Wózek aktywny
- Łuski (ortezy) na nogi
- Książka do komunikacji

! Uwielbiam wspiąć się po meblach, niestety często się przewracam. Dlatego proszę nie spuszczać mnie z oka!

Samoobsługa

Jedzenie

Sama potrafię jeść pokrojone pokarmy (takie na jeden kęs). Czasem zbyt dużo jedzenia wkładam do ust. Uczę się jeść nupy łyżką. Wychodzi mi to coraz lepiej! ☺

Picie

Piję z kubka z jednym uchmem. Muszę pamiętać by pić powoli.

Toileta

Na co dzień korzystam z pampersa. Potrzebuję pomocy w toalecie przy wyszadaniu na nocnik i zmianie pampersa. Zbiera mi się wskazywać ręką w kierunku toalety, gdy chce mi się sika.

Opieka osobista

Potrzebuję całkowitej pomocy przy kąpielach. Staram się współpracować przy ubieraniu, rozbieraniu się (uginam/prostuję łokcie, kolana, unoszę nogę). Samodzielnie myję twarz i zęby.

Moje preferencje

LUBIĘ

Bardzo lubię oglądać bajki:

- Klub Przyjaciół Myski Miki
- Jej wysokość Zosia
- Farma Benjamina
- Jake i piraci z Nibylandii
- Małpka wie, nauczy Cię

Kocham zwierzęta. W domu i w gospodarstwie mamy ich mnóstwo: papużki, chomiki, świnkę morską, szynszyla, psa i kota a także pawia, kozy, konia i wiele, wiele innych zwierząt ☺ Wszystkie są takie słodkie!

Uwielbiam zabawki

I słodycze ☺

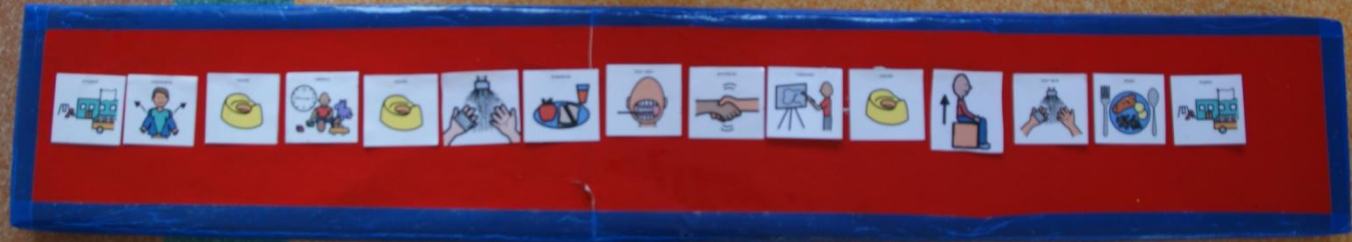
Moje preferencje

NIE LUBIĘ

Nie lubię krzyku.

Nie lubię hałasu.

Nie lubię być sama.

Zapraszamy do zwiedzenia z nami Zamościa.

Uczniowie

Zespołu Niepublicznych Szkół Specjalnych

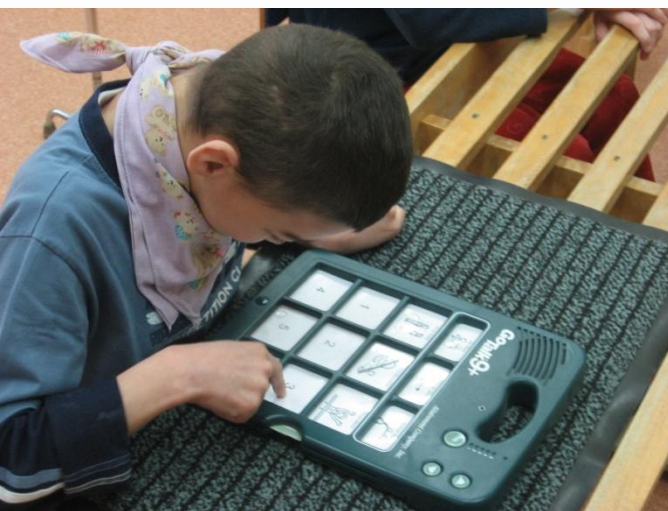
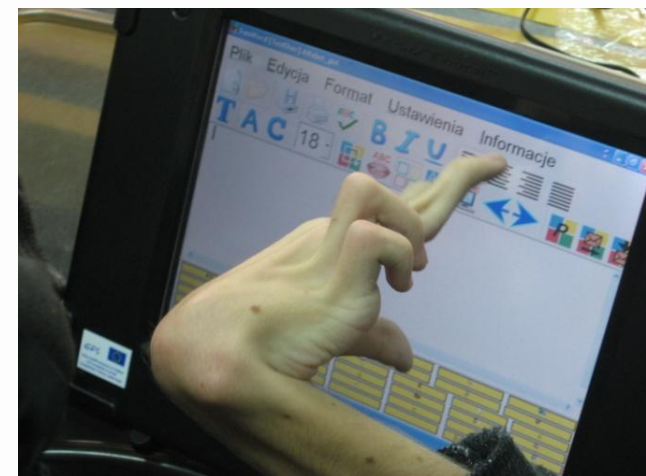
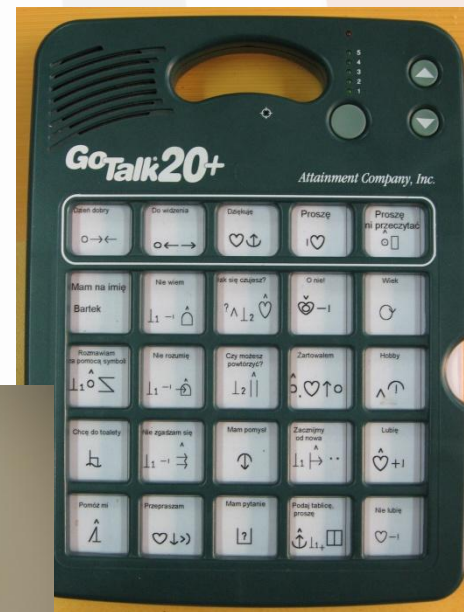

"Krok za krokiem" w Zamościu

KOMUNIKATORY

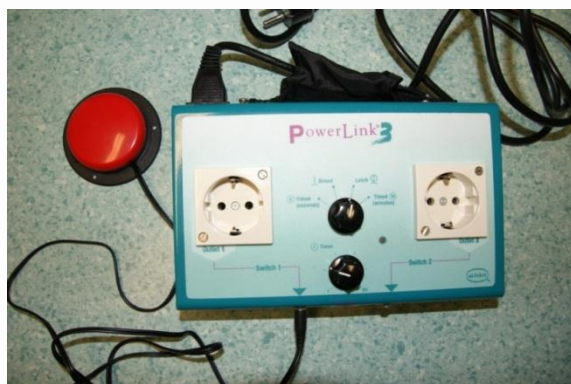

Obszary oddziaływań - AT

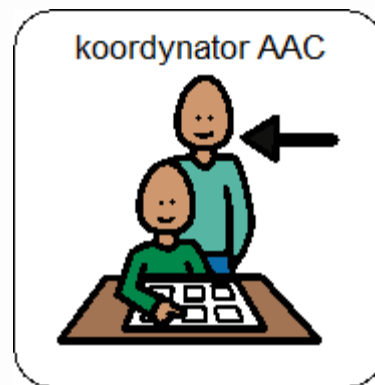
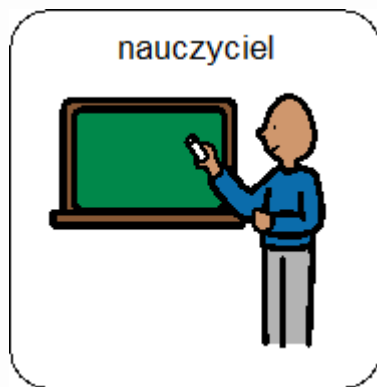
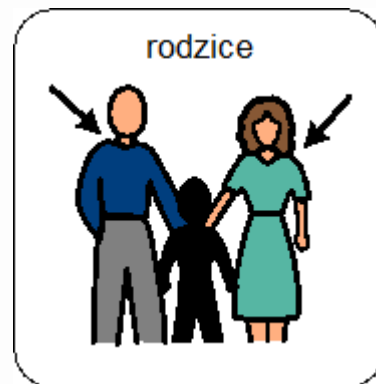
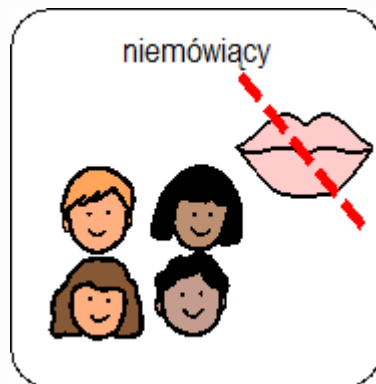
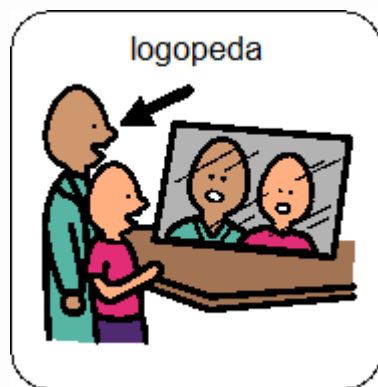
- **system operacyjny**
(ułatwienia dla niepełnosprawnych, klawiatura wirtualna, numeryczna, lupa.....)
- **urządzenia peryferyjne**
(klawiatury specjalistyczne, ekrany dotykowe, trackballe, włączniki, joystick, interfejsy....)
- **oprogramowanie**
(oprogramowanie dla peryferiów- np. Usnadeni, edukacyjne i językowe)

Dostęp

Standardy wdrażania AAC w Zespole Niepublicznych Szkół „Krok za krokiem” w Zamościu

Standardy wdrażania AAC w Zespole Niepublicznych Szkół „Krok za krokiem” w Zamościu

1. Wychowanek/uczeń z poważnymi problemami w porozumiewaniu się wymagający wsparcia AAC objęty zostaje tego typu opieką na **wniosek lidera grupy lub rodzica, po konsultacji logopedycznej. Lider informuje o tym fakcie rodziców/prawnych opiekunów ucznia/wychowanka.**
2. Doboru odpowiedniego systemu AAC dokonuje zespół terapeutyczny pracujący w oddziale do którego uczęszcza wychowanek/uczeń wspólnie ze specjalistą AAC, po konsultacji z rodzicami/prawnymi opiekunami.

Standardy wdrażania AAC

3. Za wprowadzanie systemu AAC **odpowiedzialna jest oddelegowana osoba**, pracująca w oddziale do którego uczęszcza wychowanek/uczeń. Osoba ta jest odpowiedzialna za:
- **wdrażanie celów** dotyczących AAC,
 - **współpracę z rodziną wychowanka/ucznia** dotyczącą wykorzystania AAC w środowisku rodzinnym,
 - **współpracę z osobą odpowiedzialną** za wdrażanie AAC w Zespole Szkół,
 - **przygotowywanie pomocy** ułatwiających porozumiewanie się,
 - **włączanie wychowanka/ucznia z poważnymi problemami w porozumiewaniu się w tok każdego zajęcia**, a w razie potrzeby uczestnictwo w zajęciach indywidualnych AAC **jako asystent dziecka**.

Standardy wdrażania AAC

4. Dla każdego wychowanka/ucznia przygotowywane są **w pomoce do porozumiewania się** dostosowane do jego indywidualnych potrzeb i możliwości, w tym „**książka do komunikacji**”.
5. Każdy wychowanek/uczeń z poważnymi problemami w porozumiewaniu się, powinien mieć **zawsze przy sobie dobrze widoczną krótką informację, która zawiera opis sposobu porozumiewania się użytkownika AAC i miejsce przechowywania jego pomocy do komunikowania się.**
6. **Wszyscy pracownicy** Zespołu Szkół powinni zapoznać się z informacją o sposobach porozumiewania się wychowanków/uczniów korzystających z metod AAC i w rozmowie z nimi je wykorzystywać.

Standardy wdrażania AAC

7. Koordynacją pracy z wychowankami/uczniemi z poważnymi problemami w porozumiewaniu się wymagającymi interwencji AAC zajmuje się osoba oddelegowana do tej funkcji przez Dyrektora Zespołu Szkół.

Do obowiązków **koordynatora AAC** należą:

- współpraca z osobą odpowiedzialną za wprowadzanie AAC z danym wychowankiem/uczniem,
- pomoc w planowaniu pracy z wychowankiem/uczniem z poważnymi problemami w porozumiewaniu się na terenie Zespołu Szkół i środowiska rodzinnego,
- prowadzenie indywidualnych zajęć AAC lub uczestnictwo w roli asystenta użytkownika AAC,
- pomoc w opracowywaniu i przygotowywaniu pomocy do porozumiewania się,
- obserwacja zajęć w celu oceny możliwości jego porozumiewania się w zespole terapeutycznym.

Międzynarodowy Miesiąc AAC

ROZMAWIAJMY AAC

AAC-owi Przyjaciele

Stowarzyszenie „Mówić bez Słów”
www.aac.org.pl

